

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

לא.

עין משפט נר מצוה

של א מיי פ"ו מהל' ממרים הל' א [נ]:
 שלא ב ג מיי פ"ה מהל' דעות הלכה ו ח טו"ש"ע א"ח ס"ו ב סעף ו:
 שלב ד ה מיי פ"ו ממרים הל' ד סמג עין קצו טו"ש"ע י"ד ס"ו רמ סעף ד:
 שלג ו מיי שם הל' ז וסמג שם טו"ש"ע סם סעף ד:
 שלד ז מיי פ"א מהל' פ"ח הל' יג טו"ש"ע י"ד ס"ו רמ סעף ו:
 שלה ח מיי פ"ו מהל' ממרים הלכה ז טו"ש"ע י"ד ס"ו רמ סעף ג:
 שלו ט טו"ש"ע שם סעף ד:
 ז

תורה אור השלם

1. בה אגור יי השמים פסאי וקא"ץ פ"דס רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ואי זה מקום מנוחתי: ישיעוהו סו א
2. וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבוד: ישיעוהו ו ג
3. יודוך יי כל מלכי ארץ פי שמינו אמרי תהלים קלח ד
4. אנכי יי אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים לא יהיה לך אלהים אחרים על פני: שמות כ ב
5. כבוד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך על האדמה אשר יי אלהיך נתן לך: שמות כ יא
6. ראש דברך אמת ולעולם כל משפט צדקה: תהלים קיט קס

לעני רש"י

צני"ד [צני"ד]:
 בר של משי.

מוסף תוספות

- א. וצריך לבחן את יצור יותר. מוס' הל"ש ב. גבי נשים חייבות בקידוש דבר תורה. שם ג. דהך דרשה [דלא תשא] אסמכתא בעלמא היא דהא אמרין בפרק מי שמתו (ברכות כא.) ספק קרא אמת ויציי ספק לא קרא יתור וקרא ולא אמרין מספיקא משום לא תשא. הילכך כיון שמתכוונת לברכה אין כאן משום לא תשא. שם ד. של כל המצות ומאה ברכות בכל יום. מוס' עירובין ז. ברכת יציאת תפילין וכמה ברכות ואמרין בפרק המניח האי מאן דבעי למהוי חסידא ליקיים מילי דברכות. מוס' הל"ש.

משדלחו. מפתה אותו כדמתרגמינן וכי יפתה (שמות כג) ארי יעדל: **והארץ הדוס רגלי.** והעובר בפתר אומר אין המקום כאן לפיכך הוא נסתר לומר אין יודע נמלא כדומק רגליו ומקלרו (ט) לומר אין כאן: **מלא כל הארץ.** ט משמע משתרצב יורד למטה והזוקף קומתו נראה כדומק: **אמר לו קך.** ר' אליעזר: **השיב לו כדרך שהשיב לו ר' צבדוד אזי מהו:** מצינ ריסי עיניך. שערות שצורתם כסוי העין אמה ניכר שהיית יתום ושכרו ריסי עיניך מן הצבי כדלמרי' [בסנהדרין] (ד' קד): והיה רצן גמליאל שומע קולה וצוכה כנגדה עד ששכרו ריסי עיניו: **שצן אלמנה אסה.** ולא צריך אמה למעשה אלא ללמוד צאת ואני אומר לך שכבוד שניהם שזה עליך: **הטל לפס מים בספל וקעקע.** קרקע להם כמו שמתקרינ לתרגולים ולפי שלא היה צריך לעשות והוא שאלו כמו שעליו לעשות אמר לי אצל ואימא השיבו בלשון שמוק: **חורו והודו למאמרו הראשונה.** כ"ש שחייב אדם כצבדוד שאף הוא שומק צבדיאמו כאציו ואמו וחיו ומומו מסורין צדו: **ראש דנך אמת.** לא הזוקף הכבוד לומר ראש דנך צמת אמה אלא לפי שהיו מרגינים אחר דבריו הראשונים לומר לכבודו שהיה ולאחר זמן חזרו והודו כששמעו סוף דבריו למדו שראש דבריו אמת: **בששים ריבוא שכל.** היה משתכר בה ששים ריבוא דינרי זהב: **חסה מראשותיו של אציו.** והוא ישן: **מה מי שאינו מלווה ועושה כך.** שילט לו הקצ"ה שכתו: **הא דר' יהודה.** דלמר סומא פטור מן המלוות צב"ק פרק החובל (דף פז.). **לא מפיקדינא.** שהיה סגי נהור: **יומא ענא לרננן.** סעודה לתלמידים: **פעם אחס היה לנוש.** דמא צן נתינה: **סירקון.** לבוש שקורין לנד"ר: **של זהב.** מרוקס (ט) מוטי זהב: **פסיוני.** עוף חסוד ושמן מין שליו שירד בצבד"ר: **וטורדו מן העולם.** שנענש עליו שמראה לו כרות עין על סעודתו: **ויש מטחינו בריחיים.** שהיא מללכה קשה: ומצינאו

כבד את ה' מהונך. צירושלמי (ד) דורש מהונך כמו (ט) מחונך משמע שהקפיד הקצ"ה על כיבוד אב ואם יותר מכבודו שצבדוד הוא אומר כבד את ה' מהונך דהיינו מחונך דמשמע ממה שחונך כלומר אם יש לו ממון חייב ואם לאו פטור וכיבוד אב ואם נלומר כבד את אציק ואת אמך דמשמע צין שיש לו ממון וצין שאין לו והיכא דלית ליה חייב לחזר על הפתחים לזון את אציו ואת אמו (א): **כל העובר עבירה בסתר באיצו דוחק רגלי שביניה.** היינו דמצי כייף לזכריה וכדמוכח פרק (א) קמא דחגיגה (דף טו. ז.): **והיה מפתח מונח תחת מראשותיו ש"א אביו.** צירושלמי (ד) יש שהיו רגליו פשוטות על המיטה ולכן לא ציערוני (ג) אמר ר' יצחק כל העובר עבירה בסתר כאילו דוחק רגלי שביניה שנאמר יכה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי אמר רבי יהושע בן לוי (א) אסור לאדם שיהלך (ז) ארבע אמות בקומה זקופה שנא' **מלא כל הארץ כבודו רב הונא בריה דרב יהושע ילא מסגי ארבע אמות בגילוי הראש אמר שביניה למעלה מראשי שאל בן אלמנה אחת את ר' אליעזר אבא אומר השקיני מים ואימא אומרת השקיני מים איזה מהם קודם אמר ליה הנה כבוד אמך ועשה כבוד אביך (ט) שאתה ואמך חייבים בכבוד אביך בא לפני רבי יהושע אמר לו כך אמר לו רבי הנתגרשה מהו אמר ליה מבין ריסי עיניך ניכר שבן אלמנה אתה הטל להן מים בספל וקעקע להן כתרנגולין דרש (ט) עולא רבה אפיתחא דבי נשיאה מאי דכתיב צידוך ה' כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיך מאמר פיך לא נאמר אלא אמרי פיך בשעה שאמר הקב"ה יאנכי ולא יהיה לך אמרו אומות העולם לכבוד עצמו הוא דורש כיון שאמר כבד את אביך ואת אמך חזרו והודו למאמרות הראשונות רבא אמר מהכא (ט) ראש דברך אמת ראש דברך ולא סוף דברך אלא מסוף דברך ניכר שראש דברך אמת (ט) בעו מיניה מרב עולא עד היכן כיבוד אב ואם אמר להם יצאו וראו מה עשה עובד כוכבים אחד באשקלון ודמא בן נתינה שמו פעם אחת בקשו חכמים פרקמטיא בששים ריבוא שכר והיה מפתח מונח תחת מראשותיו של אביו ולא ציערו (ט) לשנה האחרת נתן הקב"ה שכרו שנולדה לו פרה אדומה בעדרו נכנסו חכמי ישראל אצלו אמר להם יודע אני בכם שאם אני מבקש מכם כל ממון שבעולם אתם נותנין לי אלא אין אני מבקש מכם אלא אותו ממון שהפסדתי בשביל כבוד אבא וא"ר חנינא ומה מי שאינו מצווה ועושה כך מצווה ועושה עאכו"ב (ב) דאר"ח גדול מצווה ועושה (ט) ממי שאינו מצווה ועושה אמר רב יוסף מריש והא עבידנא השתא דשמעיתא להא דא"ר חנינא גדול מצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה אדרבה מאן דאמר לי דאין הלכה כרבי יהודה עבידנא יומא טבא לרבנן כי אתא רב דימי אמר הפעם אחת היה לבוש סירקון של זהב והיה יושב בין גדולי רומי ובאתה אמו וקרעתו ממנו ומפתח לו על ראשו וירקה לו בפניו ולא הכלימה (ט) תני אבימי בריה דרבי אבהו (י) שיש מאכיל לאביו (ט) פסיוני ומורדו מן העולם ויש ממחינו בריחיים ומביאו**

(א) [בנתיב: הכבוד וכו'] כריף וראש' וכן בהמשך. (ב) חגיגה טו. (ג) [בבבכות מנ: ע"ש]. (ד) [וארבע אמות] לתא בבמ"י וכו' כטור סימן צ. (ה) כריכות מנ: ע"ש. (ו) [בנתיב טוסף: רב. וברש"י: רב עולא בר אבא]. (ז) ע"ז כג. (ח) [ע"ז כג:]. (ט) [נקמן לג. ע"ש היטב]. (י) [בנתיב טוסף: פעם אחת]. (יא) [ע"ז כד. ע"ש]. (יב) [ב"ק לה. דף פז. ע"ז ג.]. (יג) [בנתיב טוסף: יומא]. (יד) [גירסתא ע"י עקב ופול קורדקסן עלה והשיטו לה שאלא תפטר]. (טו) יומא עה: ב"ק כה. (טז) [בנתיב טעמי: ומקלן לומר אימי כאן]. (יז) [בנתיב טעמי: ללומר שכינתו משתדכנת וירדת לטובה וכו'. ע"ש ערד]. (יח) [בנתיב טעמי: ובנתיב: כדומי]. (יט) [ע"ז יומא עה ע"ז]. (כ) [ש"ך לעיל]. (כא) [דפרקין ה"ו דף ב"ק ע"ז]. (כב) [בנתיב: שטמי: מחונך וכן בהמשך הדבור] וכו' מהרש"א. (כג) [וע"ש מוס' לקמן לג. ד"ה אורח]. (כד) [ג"ל ע"ז]. (כה) [נקמן מ סע"א. מהרש"א. ובנתיב מ"י לקמן שם טעמי]. (כו) [ד' דפרקין ה"ו ע"ש]. (כז) [בבכות לג ע"ש]. (כח) [ובנתיב: דעירובין לו. ד"ה דילמא קבר כו' מנזלי יוטר ועמ"ש שם על הגליון]. (כט) [במהרש"ל: שטב ופול מין]. (ל) [בדלמא ביומא עה].

גליון הש"ס

נב' שאתה ואבך חייבים בכבוד אביך: עין יציאת ה ע"ז מדיה כוללם:

מוסף רש"י

כאילו דוחק רגלי שביניה. אומר בלבו אין השכינה כאן ומצי והארץ הדוס רגלי (חגיגה טו.). ריסי עיניך. שער שצבת העין היה נוטל ומכפל על העין מרוב דמעות (סנהדרין טד.). עד היכן כיבוד אב ואם. מה אדם מלווה להזהר כצבדוד אב ואם (ע"ז כג.). מה עשה עובד כוכבים. וכ"ש ישראל שצווה על ששים ריבוא (שם). בששים ריבוא שכר. ששים ריבוא דינר היו רוצין ליתן לו ריח (שם כד.). ולא ציערו. להקלו משמו (שם).

תוס' ר"י הזקן

מבין ריסי. כדומר מתנועתין ועיניך ניכר שפקח אתה. דבן אלמנה פקח הוא ברוב שטורה בפרנסתו. הטל. דרך שחוק השיב לו, כדומר כבוד שניהם שזה עליך. מי שאינו מצווה ועושה כך. שמשלם לו הקב"ה שכרו, ששכר גדול יש למצווה ועושה שהוא מפני שצווה ומקבל מרות המצוה עליו. פסיוני. פונד"ש בלע"ז. [וטורדן]. שאומר לו בכוור. ויש ממחינו בריחיים ומביאו. שאומר לו בלשון רכה.

מפני שצווה ומקבל מרות המצוה עליו. פסיוני. פונד"ש בלע"ז. [וטורדן]. שאומר לו בכוור. ויש ממחינו בריחיים ומביאו. שאומר לו בלשון רכה.

שלו א ב טו"ע י"ד סי'
רמ סעי' סה'
ש"ח ג מ"י פ"ה מה'
מלכות הלכה ט'
ש"ח ד מ"י פ"ו מה'
ממרים הלכה ד'
סגנו עשין ק"ב טו"ע י"ד
סיומן רמ סעיף ו'
ש"ח ב ר"מ י"ד ס"ג ה' ה'
טו"ע"ע ש"ס סעי' ט'
ש"ח ז ה מ"י פ"ד
מה' ת"מ ה' ג'
ופ"ו מה' ממרים ה' ג'
טו"ע"ע י"ד סי' רמ סעי' ג'
וסיומן רמ סעיף טו'
[ובטור סי' רמז ס"ה]:
ש"ח ט מ"י פ"ו מה'
ממרים הלכה ג'
טו"ע"ע ש"ס סי' רמ סעי'
ג':
ש"ח י מ"י פ"ו טו"ע
ש"ס סעיף ד':

תורה אור השלם

1. ממוזר לאסף אלהים
באו גוים בנהלתך טמאו
את היכל קדשך שבו
את ירושלם לצייו:

גליון הש"ס

נפ' הרני כפרת משכבו.
כעין זה נמתי' רפ"ב
דגנעט:

הנהגות הגר"א

[א] נפ' רב אבי הוה בו'
שבקבו ב"ו מפורפת תהי.
רמז"ס. [הגר"א כפספו
ה' פסקה על ה'רמז"ס]:

מוסף רש"י

הריני כפרת משכבו.
יסודין כפלו על כפספו
יהי, וישן כבוד הוא זה,
כשהוא ממיר אביו או רבו
לאחר מיתו לר' לומר כן
(סוכה ב.).

תוס' ר"י הוקן

מאימך קביל. והואיל
והיא רוצה בכך רצונה זה
כבודה ד'. *ואצ"פ שה'
תקבל מאביו, שהוא חכם
יש לחוש שלפנימיה היה
לו חלישות הדעת על זה.
גברא. בעל. נעין. נראה
ואבקשו לך. דשפיר.
יפה. והכי שנטרפה
דעתה וברח שלא ויכל
לצאת ידי שמים. לקראת
אמו. לכבודה. איתרה.
שהה מעט. נתרצית.
שחשב שלא היה רוצה
לכבוד אמו אלא שרוצה
לחזור. איתרה. שמהה. לא
נפקי. שאין זה מכבוד
שאתר מיתה. הנשבע.
שאני המקום מכירים
אביו ומקבלים הדברים
שאותר בשמו, אבל אם
אין אנשי המקום מכירים
אביו ואינו נשמע שם
אלא בדבר (אביו) [עצמו],
יתלה הדין בכבוד עצמו
ולא בכבוד אביו שלא
יהיה לאביו אלא גנאי
אם יתלה בשמו. דבר
שמועה. הלכה ששמע
מאביו. וודאי אין הדין

[כן] באמו. שאינו חייב לומר כן לא כפרה ולא זכרונה אלא כשאומר דבר הלכה ששמע ממנו, כדקתני היה אומר דבר שמועה מפיו, אבל כשאומר בשמו מילי דעלמא אינו חייב לכבודו בדברים אלו, והיינו דקתני בברייתא היה אומר דבר שמועה ולא אמר היה דובר בשמו. וכן תבין דעת הר"ם בממרים פ"ו [ה"ה] שכתב היה אומר דבר שמועה כלשון הברייתא. הריני כפרת משכבו. כלומר על יצא כר על הראוי לכא נפשנו. תוך י"ב חדשים. שנדונים רשעים בגיהנם, אבל מכאן ואילך כבר קבל * נזאה דצ"ל מאביו לא תקבל.

איסתייעא מיר"הא. צעודו גחין לפניו שהצין ודרש מומזר
לאסף אלהים צלו גוים צנחלתך שלא היה מצין
צו מוקדם לכן ודרשו וי"מ שמקרא זה לצד דרש מומזר לאסף

קינה לאסף מיבעי' ליה ודרש שאמר אסף שירה על שכינה הקב"ה
חמתו על העמים ועל האזנים שבציתו
ומתוך כך הותר פליטה מירשאל
שאלמלא כך לא נשמיר משונאי
כלה ה' את חמתו וינת את ציון כך
פרש בקונטרס אך יש צמדרש'ם שאסף
אמר שירה על שטבעו צאך שעריה
משל לשפחה שהלכה לשאוב מים מן
הבאר ונפל כדה לצאר והיתה
מנטערת וזוכה עד שבצתה שפחה
המלך לשאוב וצידה כלי של זהב ונפל
אותו כלי שם התחילה הרשונה לשורר
ואמרה על דעקשו לא הייתי סבורה
שיוציא שום חכם כלי שהוא של חכם מן
הבאר שאינו נחשב ועקשו מי שיוציא
אותו של זהב ויוציא כלי עמו כך צני'
קרה שהיו זלוועים כשראו שטבעו
צאך שעריה אמרו שירה אמרו מי
שיוציא השערים יוציא גם אותו לך
אמר אסף מומזר שהוא ממשפחת
קרח: ר' טרפון הויה ליה אמא.
יש צירושלמי'ם פעם אחת אמיה דר'
טרפון אצדה פזמקי ידיה צחצורה
ויאצתה ממטתה לנקשו ושס ר' טרפון
ידו תחת רגליה על הקרקע שלא טענף
רגליה והיתה דורסת על ידיו ועוד
איתא צירושלמי דלמיה דר' ישמעאל
כל שעתא ושעתא דהוא אחי רבי
ישמעאל מצי מדרש'ה היתה רוחצת
את רגליו והיתה שותה את המים
כששמע רבי ישמעאל שהיתה עושה
כך היה מסרב צדצר עד שבצת לפני
חכמים והיתה קוצלת על ר' ישמעאל
בנה שלא היה מקיים מצות כיבוד
ונצחלו חכמים צדצר ושאלו לרבי
ישמעאל וספר להם המעשה ואלו לו
שניחמה לעשות רצונה וצטעין זה
הוא כיבוד:

ומציאו לעופ"ב. שמכדו צדצרו צדצים טווצים ונחומים והמלכה
מטיל עליו בלשון רכה ו מראה לו לורך השעה שאינן יכולין להתפרנס
אלא ציגיעה זו. ובגמרת ירושלמי ס' גרס מעשה צניניה מעשה צאחד
שהיה מאכיל לאביו פסיוני פעם אחת אמר לו אביו מאין לך כל

אלה אמר לו סבא מה איכפת לך
טחון ואכול כלומר לעוס ואכול
הראיה שקשה לו ושבו מעשה צאחד
שהיה טחון צריחיים והיה לו אז זקן
ושלח המלך צשציל אביו לצא לעבודת
המלך אמר לו בנו אצא טחון ואני
אלך ממחך לעבודת המלך שאין לה
קצצה: **חמשה בני סמכי הוה ליה**
לאציומי צחיי אציו. ואפילו הכי כי
הוה קרי ר' אצוה אצצה היה אציומי
רץ ופוסח לו ואינו מניח לאחד מציו
ליך: אין אין. אפתח אפתח:
איסתייעא מילתא. צעודו גחין לפניו
שהצין צמדרש מומזר אחד שצספר
תהלים שלא היה מצין צו קודם לכן
לדורשו. וי"מ ט' שמקרא זה לצדו דרש
מומזר לאסף אלהים צלו גוים צנחלתך
וגו' קינה לאסף מיבעי ליה ודרש כך
שאמר אסף שירה על שכינה הקב"ה
חמתו צעלים ואזנים שבציתו ומתוך
כך הותר פליטה צירשאל שאלמלא
כך לא נשמיר משונאי שרשאל שרי
וכן הוא אומר כלה ה' את חמתו
וינת את ציון (איכה ד): **גנון אגא.**
שאני ס' אהוב לאצו ויקרי לאמי ועושין
לי זמח מה אעשה: **כיון דצר סורה**
הוה חלשה דעפיא. אס תקבל ממנו
צעודה: **אשרי מי שלא חמאן.** שאי
אפשר לקיים צבודס ככל הצורך והוא
נענש עליהם: **מרצניסיה.** אומנת: י'
נפרטיס לאאס. סבור היה שדעתו
לחזור למקומו לצבל: **יחורך לשלוס.**
עד מקומך: **אמר ליה.** ר' אסי
לר"א דלמח מ"ו מרתח רתח עלי
רבי יוחנן: **הנשמע צדצר אביו**
למקוס. אס מכיר צאצאי המקוס
שמכצדים אביו לחלוק לו צבוד לקבל
צדצים שאינר צשמו אל יתלה הכבוד
צעצמו ואפי' יודע שיכצדוהו לאציו
אלא יתלה הכבוד צאציו: **שלווני**
צשציל אצא. שהוא רריך לי אצל אס
אינו נשמע למקוס צדצר אביו כדצר
צעצמו אל יתלה צאציו שאינו לו אלא
גנאי: **הריני כפרת משכבו.** עלי יבא
כל רע יצאו לצא על נפש: **מכאן**
ואילך. כבר קבל מה שקבל שאין
משפט רשעי ישראל צגינהס אלא י"ב
חדש'ס: **הכס משנה שס אציו כו'.** חכס
הדורש דרשה צדצים ולוחש לתורגמן
והוא משמיע משנה שס אציו ושס רבו
אס צא לומר דצר הלכה שאמר אציו
או רבו לוחש לתורגמן כך אמר אצל
מורי כך אמר רבי ומורי: **אצל**
הסורגמן. המשמיע לרצים אינו
משנה אלא מכנהו צשמו ואומר כך אמר
פלוגי: **אצוה דמאן.** אין המתורגמן
משנה: **אי נימא אצוה דסורגמן.**

אס לוחש לו חכס דצר הלכה צשס אציו של תורגמן להשמיע לרצים צשס אומרו לא ישנה לומר כך אמר אצל מורי אלא קוריהו צשמו: **אטו סורגמן**
לאו צר חיווצא. לכצד את אציו הוה: **כי הוה דרש צפירקא.** ולוחש דצר הלכה לתורגמן צשס רב אשי אציו איהו אמר לתורגמן כך אמר אצל מורי:
ואמוריה. כשהוה ס' משמיע לרצים צשס אומרו אמר כך אמר רב אשי ואינו אומר כך אמר אציו ואדווינו של חכס: **לא עומד צמקומו.** צמקוס המיוחד
לאציו לעמוד שס צסוד זקנים עס צחצירי צענה: **ולא מכריעו.** אס היה אציו ס' וחסך אחר חלוקין צדצר הלכה לא יאמר נראה דצרי פלוגי:
משל

וכתב יראה שאין נוהר בכך אלא בשם שהוא פלא שאין הכל דשים בו אבל השמות שקורים בהם העם כגון אברהם יצחק יעקב ומשה ואהרן וכיוצא בהן בכל לשון ובכל זמן קורא בהן לאחרים שלא בפניו [ואין בכך כלום. ע"כ. (שהחכם אומר כך אמר אבא מרי והתורגמן אומר כך אמר ר' פלוני). אינו עומד במקומו. במדרגה אחת במקום המיוחד לאביו לעמוד עם עס זקני העיר. אינו יושב במקומו. שהוא יושב מש. סותר. שחולק עליו. מכריע. שאם הוא ואחר חלוקים לא יאמר נואין דברי פלוגי. ומסתברא דכל דני דוקא בחייו. מאכיל. הוא בעצמו.

א) (ג"ל דמטא. רש"ט).
ב) [צ"ל טספ חמלא].
ג) [צבהל"ש חמלא חמלא
זקניה וכן צרי"ף חמלא
סבתא]. ד) [צכמ"י: גחין
קאי חמלא עילויה סלקא
אתא וקמשחב וכו'.
וצניקא שפניו רש"ט
מגיה דצ"ל וסלקא לה].
ה) [מצינת וכל חממ כו'
עד עליה לתא בעי'
וכן צרי"ף ורש"י לתא].
ו) [צכמ"י: חרנקו. ועי"ו
צרי"ף חרנקי שגך. ועין
לקמן לצ ע"א]. ז) [צכמ
סו: קבל: קבל. עיודין טו:
סה. מ"ק יב. יח: יונת
עמ: צימות כה. כמכות י:
לט: ג. גיטין סו: ע. ע"ו
חמ: ח]. ט) [עניקת רבקה
מרגוס ירוש' מרגישתא
דרבקה ערוך]. י) [מכות
ק"א ע"א]. יא) פי' המטין
ק"א ע"א. יב) [שם: שאל
ט"כ פרשה קדושים
פרשה ט]. יג) [צע"י הגירסא
מלכס ומנעיל מנכס וכו'.
ס' [צכמ"י: מרגוס]. יד)
[שם: צכמ"י: מרגוס]. טו) [שם:
צכמקרא]. טז) [שם: שאל
יחוד ואהבו. ועין רש"י].
יז) [שם טספ ד"ה:
אחרת. המטין: ק]. יח) [עדיית
פ"ב מ"ו]. יט) [צכמ"י:
צכמ"י]. כ) [שם טספ ד"ה:
צכמ"י: אס היה אציו חכס
וזכס אחר נחלק עמו צדצר
הלכה לא יאמר הן גרין
צדרי אותו פלוגי החלוק נגד
אביו]. כא) [מנא דצי אלוהי
רבא פ"ל]. כב) [עין רש"י].
כג) [עין מוס' צ"ב טו ע"א
ד"ה ועל ד"ו]. כד) [צכמ"י:
ה"ו]. כה) [צכמ"י: פ"א
ה"א]. כו) [ע"י ירושלמי
פ"א פ"א ה"א וצרי"ף כחן].

תוס' ר"י הוקן

מה שקבל. משנה.
כדמפרש שאם קבל החכם
(אמה) [את] השמועה
מאביו או מרבו אין החכם
אומר כך אמר ר' פלוני
אלו כך אמר לי רבי
מרי. אטו תורגמן וכו'.
קס"ד דמקשה דה"ק שאם
קבל החכם את השמועה
מאביו של תורגמן או
מרי של תורגמן אמר
החכם כך איל' ר' פלוני
[התורגמן] ג"כ אומר כך
אמר לי ר' פלוני בשם
ר' פלוני. ומשום הכי
מותיב אטו תורגמן לאו
בר חיובא הוא לכבוד אביו
או רבו לקרות שם לומר
כך אמר ר' פלוני בשם
ר' פלוני רבי או בשם
אבא מרי. ומשום שם אביו
של חכם. כלומר דאי
אם קבל החכם מאביו
או מרבו של תורגמן
דינא הוה צדיקאמהו,
דמשנה וברייתא איירי
כולה באביו ורבו של
חכם, וקאמר שאצ"פ
שמשנה שם התורגמן
אינו משנה שם [שהחכם
אומר כך אמר אבא מרי
והתורגמן אומר כך אמר
ר' פלוני]. והביא זה הר"ם
בת"ת פ"ד [ה"ג]. וכתב
ה"ה בממרים פ"ו [ה"ה] היה
שם אביו או שם רבו כשם
אחרים מכנה את שם,
פ"י שם של אחרים, ולא
ידעתי מאין הוציא זה.

וכתב יראה שאין נוהר בכך אלא בשם שהוא פלא שאין הכל דשים בו אבל השמות שקורים בהם העם כגון אברהם יצחק יעקב ומשה ואהרן וכיוצא בהן בכל לשון ובכל זמן קורא בהן לאחרים שלא בפניו [ואין בכך כלום. ע"כ. (שהחכם אומר כך אמר אבא מרי והתורגמן אומר כך אמר ר' פלוני). אינו עומד במקומו. במדרגה אחת במקום המיוחד לאביו לעמוד עם עס זקני העיר. אינו יושב במקומו. שהוא יושב מש. סותר. שחולק עליו. מכריע. שאם הוא ואחר חלוקים לא יאמר נואין דברי פלוגי. ומסתברא דכל דני דוקא בחייו. מאכיל. הוא בעצמו.